

Effective Enumeration

פרשת אמור תשפ"ו

¹⁵ You shall count for yourselves — from the morrow of the rest day, from the day when you bring the Omer of the waving — seven weeks, they shall be complete. ¹⁶ Until the morrow of the seventh week you shall count, fifty days; and you shall offer a new meal-offering to HASHEM.

¹⁷ From your dwelling places you shall bring bread that shall be waved, two loaves made of two tenth-ephah, they shall be fine flour, they shall be baked leavened; first-offerings to HASHEM.

¹⁸ With the bread you shall offer seven unblemished lambs in their first year, one young bull, and two rams; they shall be an elevation-offering to HASHEM, with their meal-offering and their libations — a fire-offering, a satisfying aroma to HASHEM. ¹⁹ You shall make one he-goat as a

4 R' Aster Weiss

The Gemara infers from these verses that there are two distinct mitzvos of counting: a mitzvah to count seven weeks and a mitzvah to count fifty days.¹⁴² In practice, we fulfill both mitzvos by first counting how many days have passed, and then breaking that number down into weeks and days: for example — "eight days, which are one week and one day."¹⁴³

What is the significance of counting the days on the one hand and counting the weeks on the other? The Torah presents Sefiras HaOmer as a preparation for the "new meal-offering," which was offered in the Beis HaMikdash on Shavuot. Today we no longer have a Beis HaMikdash in which to bring animal or meal offerings. Instead, Sefiras HaOmer prepares us for the Kabbalas HaTorah that occurs each year anew on Chag HaShavuot, in which we reaffirm our dedication to Hashem and His holy Torah. The two aspects of counting correspond to two different kinds of preparation for Kabbalas HaTorah.

5 Dimensions in Chumash - R' Bernstein

WHAT'S IN A NAME?

The name of the offering—"the Omer"—itself requires contemplation. What does it mean? We may be interested, and also somewhat disconcerted, to discover that to a certain degree it doesn't actually "mean" anything.

The term "omer" is a measurement of volume and, in our case, refers to the amount of barley flour in the *korban*. This itself is rather perplexing. Generally speaking, the name of a *korban* says something about the background or purpose of the *korban*—e.g., a "Chatas" comes to atone for a sin ("cheit"), while a "Shelamim" comes to increase peace (*shalom*) in the world. Is there nothing more descriptive to say about the Omer-offering than how much flour it contains?

The question assumes greater significance when we remember that the term "omer" also assumes a central role within the omer count leading up to Shavuot, for every night we say: "Tonight is such and such amount of days in the omer." In light of our observation, essentially, we are saying: "Tonight is such and such number of days in the [count which begins] on the day when we bring a *korban* which consists of an omer [of flour]!"

In truth, even the name "omer" as a reference to an amount of flour raises a basic question. An omer is the volume equivalent to a tenth of an eiphah. Indeed, in all the sections of the Torah that deal with *korbanos*, it is referred to either as an "asiris ha'eiphah" (a tenth of an eiphah), or simply an "isaron" (a tenth). With regard to our offering, the Torah requires the exact same volume, yet, for some reason, gives it a special name—an Omer. Why?

2

calendar, but as the fiftieth day after the Omer-offering. Beginning on the second day of Pesach, when the Omer is brought, forty-nine days are counted, and the next day — the fiftieth — is Shavuot. This recalls the days in the Wilderness immediately after the Exodus, when the Jewish people excitedly counted the days, each day improving and elevating themselves, so that they would be worthy of receiving the Torah. The fact that Shavuot does not have a calendar date of its own, but is attached to Pesach by the seven-week count, symbolizes that the freedom of Pesach is significant as the prelude to the giving of the Torah. The count does not begin on the first day of Pesach, because that day is reserved for celebration of the Exodus and its miracles, for that event established undeniably that God alone controls nature and changes it at will to suit His purposes (*Chinuch*).

3 רבא - טמין - ר' קנה (ר')

גם במצות אכילת מצה מצינו טעם בדרך הפשט, וכפי שניסח זאת בעל ההגדה: "מצה זו שאנו אוכלין על שום מה".... וכך בכל המצוות כולן.

מצות ספירת העומר היא לכאורה חידה שתומה. התורה מצוה עלינו לספור שבעה שבועות, ובכל שבוע שבעה ימים. אולם, מה סופרים ואיך סופרים? וכאשר סופרים ימים, האם ימים אלו הם ימים טובים או ימים רעים? כי יום, מעצם מהותו, הוא כלי שאפשר להכניס בו את הכל [גם אותו יום שבו נולד עמלק היה יום]. כמו כן, מהו הענין בשבעה שבועות שבע פעמים? ומהי משמעות הסכום הכולל של הימים והשבועות?

6 חזין התורה - ר' נחום (ר')

מובא בשם הרש"ש זיע"א (רבי שלום שרעבי זצוק"ל) שכל עבודת ה' של כל השנה, תלויה בימים האלה של ספירת העומר, וכן כתב החתם סופר בפרשת בהר, שכל העבודה של כל השנה, תלויה בימים האלה של ספירת העומר.

רואים אנו, שימים אלה קדושים ונעלים, בקדושה עלאית ונשגבה, ועלינו אם כן להתבונן, מה הדגש של ימים אלו, ימי ספירת העומר, ומה העבודה המיוחדת שלנו בימים אלה.

בפשטות, ימי ספירת העומר קדושים ונעלים הם, כיון שהם הכנה לקבלת התורה, שצריכה הכנה גדולה מאד, כיון שאין דבר יותר עליון.

7 יסקיף און טאק - ר' גיטל

שואל בעל ה"כתב סופר" מהי משמעות "וספרתם לכם", לכאורה מספיק היה אילו נאמר רק "וספרתם"? ומבאר ש"לכם" בא להורות שאין ספירת שבעת השבועות באה למנין הימים האלה מבחינה כמותית גרידא, אלא עיקר הספירה מכוונת לבחינת איכות הנהגת האדם בכל פרטי מעשיו ועניניו. משמעות "לכם" דומה לפי זה למשמעות "לך לך מארצך" הנאמר לאברהם שפירש רש"י: "לך — להנאתך ולטובתך", וכן מצינו בעוד מקומות ש"לך" משמש בהוראה זו. אם כן, אף כאן בא הכתוב לרמז שהספירה היא לתועלת נפש האדם ולטובתו — להתקדש ולהטהר ביותר במשך זמן שבע השבועות האלה מכל התאוות הטבעיות והמחשבות הפחותות.

גם במילת "וספרתם" אין הכוונה רק לידיעת כמות הימים והשבועות. מצינו בכמה מקומות כגון (איוב יד) "צעדי תספוף" וכן שם (פרק לא) "וכל צעדי תספור". אין מדובר שם בספירת כמות מצעדי רגליו. עיקר הכוונה היא ההשגחה והעיון על איכות הצעדים וההתנהגות. וכמו ספירת שבעה ימים בזב ובזבה, שאין המכוון בהם ספירת הכמות בלבד אלא גם ספירת האיכות — שהיו שבעה ימים נקיים מזוב, אף כאן הוראת "וספרתם לכם" היא: תפקחו על עצמכם, והתבוננו בנפשכם מהו הטוב האמיתי שיבחר בו האדם, ומהו

הרע האמיתי שממנו עליו לברוח?

THE SIGNIFICANCE OF COUNTING EACH DAY CAN BE understood in light of the practice of Rav Yisrael Salanter's disciples, who would devote each of the first forty-eight days of the Omer to perfecting one of the forty-eight attributes by which Torah is acquired, as detailed in *Pirkei Avos*: "Studying, listening, articulating, contemplating," and so on.¹⁴⁴ The forty-ninth day serves as a review of them all, or alternately as a day devoted entirely to prayer for Hashem's help in advancing in Torah, as we discussed elsewhere.¹⁴⁵

9 In addition to this classical approach, the Kabbalists present an esoteric perspective on the significance of each day of the Omer. The Arizal explains that the forty-nine days correspond to the seven lower *sefiros* of *chesed* (kindness), *gevurah* (might), *tiferes* (splendor or balance), *netzach* (eternity), *hod* (radiance), *yesod* (foundation), and *malchus* (kingship), each of which contains within it aspects of all seven, thus allowing for forty-nine combinations.

Based on this, many have the custom to pray that our counting may perform the desired Kabbalistic rectifications in Heaven relevant to the particular night: *chesed* of *chesed* on the first night, *gevurah* of *chesed* on the second night, *tiferes* of *chesed* on the third, and so on. Obviously, these are very profound concepts, the depths of which are beyond the realm of our understanding. However, on a practical level we can also understand this as a reminder to improve our own *middos*, in our day-to-day interactions with our peers. On the first day of the Omer, we can strive to improve ourselves in the area of "*chesed* of *chesed*" by caring for others. On the second day, we improve our "*gevurah* of *chesed*" by controlling our urge to say or do something that might be offensive.

The Baal Shem Tov taught that a Jew must firmly believe that when he moves even his smallest finger in the service of Hashem, he influences the Heavens above to an astounding degree. Certainly our smallest effort to improve our *middos* has great influence above, corresponding to the deep Kabbalistic rectifications that transpire on each day of the Omer.

Accordingly, as we count the days of the Omer, we count our opportunities to improve ourselves and our interpersonal relationships, and thereby prepare ourselves to receive the Torah in the most profound and meaningful way.

Counting the Weeks

10

THE SIGNIFICANCE OF COUNTING THE WEEKS CAN BE understood in light of the Zohar, which compares Hashem to a king, Bnei Yisrael to His royal bride, Kabbalas HaTorah

to their wedding canopy, and the seven weeks of Sefiras HaOmer to the seven days of purification necessary for a bride to prepare for her wedding. The Zohar states:

Bnei Yisrael in Egypt languished under the dominion of the Other Side. They were rendered unclean, like a woman in her impurity. After they underwent *Bris Milah* they were freed from this influence and ascended into the portion of holiness which is known as the "Covenant." The moment they attached themselves to this portion of holiness their impurity ceased, as a woman whose impurity ceases to flow. She must then fulfill the verse, "And she shall count for herself seven days."¹⁴⁶

So too, when Bnei Yisrael ascended to the portion of holiness their impurity ceased. The Holy One, Blessed Is He, then commanded them to begin counting toward purity, "You shall count for yourselves"¹⁴⁷ - for your own selves indeed, and for your benefit, just as a woman counts for herself and for her benefit. Here too, count for yourselves, so that you may be purified in the holy supernal waters and unite with the King to receive His Torah.¹⁴⁸

11

The Zohar refers to the impurity of Egyptian idolatry, but in truth there are many forms of impurity that separate the royal

bride, Bnei Yisrael, from her beloved Groom, the King of kings. Regarding this, Yeshaya the Prophet warned:

*"Your iniquities have separated between you and your God."*¹⁵¹

For example, poor *middos* distance a person not only from his peers but also from his Creator. The Gemara states that Hashem cannot tolerate the presence of the haughty,¹⁵² as we learn from the verse:

*"One with haughty praised eyes and an expansive heart, him cannot bear."*¹⁵³

Elsewhere, the Gemara states that liars are barred from drawing close to Hashem,¹⁵⁴ as the verse states:

*"One who tells lies shall not be established before My eyes."*¹⁵⁵

Indecency in dress and speech are also forms of impurity which distance us from Hashem, as the verse warns:

*"So that He will not see a shameful thing among you, and turn away from behind you."*¹⁵⁶

As we count the weeks for Sefiras HaOmer, we are given special Divine assistance to cleanse ourselves from these and all other forms of impurity. It is therefore especially incumbent upon us to take advantage of this precious opportunity.

12

The two aspects of Sefiras HaOmer, counting the days and counting the weeks, represent two crucial prerequisites for Kabbalas HaTorah: "*Turn from evil and do good.*"¹⁵⁷

By counting the forty-nine days of the Omer, we "do good" by improving ourselves in forty-nine ways, thus developing all the noble traits that distinguish Bnei Yisrael as Hashem's chosen nation, worthy to wear the crown of His holy Torah. By counting the seven weeks, we "turn from evil" by cleansing ourselves from the impurity that distances us from Hashem.

13 חסון רבינו

למדים אנו, שהשבעה שבועות של ספירת העומר, נועדו לתיקון גדול נשמות עם בני ישראל, ראשית, לטהר אותנו מטומאה נוראה, טומאת צריים, שאז ירדו למיט שער טומאה, וכן להשלים הטהרה מזוהמת טא אדם הראשון, שבגללה ירדו למצרים, כפי שכתב בספר שער דושה (למהרחי זיעא, היא ש"א) וז"ל "ודע שאחרי שחטא אדם הראשון אכל מעץ הדעת טוב ורע, חוברו נפשו וגופו גם הם כל אחד מטוב ורע, ו ענין זוהמת הנחש...", והגמרא בשבת (קמ"א) אומרת שבמתן תורה גיעו עם ישראל לדרגת אדם הראשון קודם החטא, היינו שפסקה זוהמת נחש, ונטהרו ישראל, מפגם נורא זה של עירוב טוב ורע ר"ל.

מתבאר אם כן, שהמצוה של "וספרתם לכם" היא מתנה טובה טהרנו ולקדשינו, ולהאיר את נשמתנו כיהלומים, וכפי שנאמר בסדר תפילה שאחר אמירת ספירת העומר, "אתה צויתנו על ידי משה עבדך

14 מור פרשת המועדים, את פרשת קדושים תהיו, לרמו לנו שהדרך לספרתם לכם, זה ע"י ה"קדושים תהיו", וכפי שמביא רש"י על הפסוק (ב"ב) "דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו", וז"ל "מלמד שנאמרה דשה זו בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויים בה. קדושים תהיו, הוא דושים מן העריות ומן העברה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, תה מוצא קדושה."

15 **יבן** לפני מתן תורה אומר לנו הקב"ה (שמות יט, ו), "ואתם תהיו לי מלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים וגו'", ללמדנו שהדרך לזכות הגיע לדרגה הגבוהה של מעמד הר סיני היא בקדושה.

וי"ל הענין ע"פ מאמר מרן אדמו"ר בב"א ז"ע, שהיה חוזר עליו כל שנה לפני הספירה הראשונה בשם אביו הק', שענין ימי הספירה נרמז במאה"כ אדם ובהמה תושיע ה', שהעומר קרב משעורים שהם מאכל בהמה ושתי הלחם מקריבים מחטים שהם מאכל אדם, שזו עבודת ימי הספירה להזדכך מבחי' בהמה ששאלבד עניני תאוות אין לה בעולמה כלום ולברא לבחי' אדם, ועפ"ז יש לבאר ענין התנופה, כדאייתא במדרש (ויק"ר כח, ה) עה"פ והניף את העומר לפני ה', וכיצד היה מניפו, מוליך ומביא מעלה ומוריד, מוליך ומביא למי שהעולם כולו שלו מעלה ומוריד למי שעליונים ותחתונים שלו. וכן מצינו ענין תנופה אצל הלויים, דכתיב (במדבר ח) והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה' והיו לעבוד את עבודת ה' והבדלת את הלויים מתוך בני ישראל והיו לי הלויים, שאהרן הכהן הניף כל לוי תנופה לפני ה' ובוה הרים אותו ממעמדו להיות קודש לה' לעבוד את עבודת ה'. עדי"ו התנופה האמורה בעומר התנופה ולחם תנופה היא עיקר מצותם, וענינה שיהודי יתנער מהעולם הזה ויניף עצמו להשי"ת. זהו יעודה של כל תקופת ימי הספירה שהם כמ"ש הרמב"ן בבחי' חול המועד ארוך, שיהודי יתנער בהם מכל עניני העולם הזה. שלאחר חג הפסח ויצ"מ שישאל נהיו העם הנבחר לה' באים ימי הספירה שהתפקיד בהם הוא להתנער מהעוה"ז בתנופת העומר ותנופת שתי הלחם, מתאוות בהמיות ומתאוות אנושיות. ושתי הלחם רומזים על לחם כפשוטו וכן כדרשת חז"ל על הלחם אשר הוא אוכל, שיהודי צריך לזכך ב' ענינים אלו שיהיו קודש לה'. ומבואר לפ"ז למה נכתב ענין העומר בפרשת המועדות, וכן מה

16 מעין בית השואבה

וענין זה יפץ אור להבין דברי חכמים [ברייתא מובא ברא"ש סוף מס' פסחים (סוף סי' מא)] על פסוק (ראה טז, ט) 'שבעה שבועות תספר לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור' אל תקרי בקמה אלא בקומה, שספירת העומר צריך להיות בעמידה, ע"כ, פירוש שאנו משולים לקמה של שעורים בשדה, ושעת קיום מצות ספירת העומר כאילו אנו נקצרים מן הקרקע. וזהו מה שמלמדים אותנו חז"ל, שכמו שמצות ספירה מתחלת "מהחל חרמש בקמה" לנתקו מחיבורו בקרקע, ועל ידי זה נעשה ראוי לעלות על מזבח ה', כן ענין הספירה אצל האדם שגם הוא ינתק את עצמו מלהיות גידולו מן הארץ - המורה על התדבקות בחומריות, ויעלה מעלה להיות מרכבה לאלקותו ית', ובעת ספירתו בכל לילה ישים על לבו להתק מארציותו יותר ויותר להיות מוכן לקבלת התורה כראוי.

17

דכ"ל עוד ומהלך על שתיים נמשך אחר רצונותיו ונמאוייו, כמעשה בהמה, הרי הוא נדמה ליצור ההולך על ארבע, כאין הבדל מהותי ביניהם, כדבר שנאמר (קהלת ג יט): "כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם... ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הכל".

וכך היה הר"ק מוהרצ"ה מזידיטשוב [בעל עטרת צבין זי"ע דורש מקרא זה: "ומותר האדם מן הבהמה - אין, רצ"ל שזה המותר לאדם על בהמה, שהבהמה אין לה בחינת אין, שאם תניח לפניו דבר מאכל ומשתה מה שחפצה בו אינה יכולה לשבר תאוותה שלא לאכול ולא לשותת, אבל האדם יש בידו בחינת אין, שלא לעשות הדבר שהוא בלתי אם יש בו רצונו של מקום ברוך הוא" (הובא בייטב פנים לפורים קול מגילה ד"ה ע"י יואמר המן וגו' ולמלך אין שוה).

18

הבהמה נשלטת וממונעת לחלוטין על פי כח החוש הטבעי שבה, רוב ככל פעולותיהם של בעלי החיים מכוונות על ידי האינסטינקטים שלהם. בהיותם מחוסרי דעת הטבעי בהם היוצר ית"ש אינסטינקט, חוש טבעי של שמירה והתגוננות על החיים, שכבה החוש הזה הם מרגישים בכל סכנה האורבת להם, ואז מתעורר בהם הדחף הטבעי לברוח מהמקום, או להימנע מפעולה המסכנת, והם נמשכים בפעולתם כמאליהם אחרי הרגשה זו. מאידך כשמתעורר בהם חפץ ורצון לטרוף ולאכול וכיוצ"ב, הם גם נדחפים מכח הרצון הזה, מבלי יכולת לשלוט ולעשות נגד הדחף הטבעי. ואילו האדם לא נוצר בדחף טבעי הלוה, כי הוא

שומר על עצמו מדברים המסוכנים בדעתו ושכלו.

אך אם האדם מוריד את עצמו לדרגת בהמיות, לעשות דברים מגושמים כמעשה בהמה מבלי להשתמש בהבחנת הדעת והשכל, הרי זה מאבד ומקלקל בידים את מותר האדם מן הבהמה, ונעשה מכלל "בני אדם הדומין לבהמה" (עירובין סט ב, וברש"י: "רשעים, שעשו עצמן כבהמה" וכי) בהיותם נתונים תחת שליטת המשיכה הטבעית, ובבחינת מה שאמרו (ב"ר לד י): "הרשעים הן ברשות לבן". כי "הלב בטבעו הוא נוטה יותר לרע מלטוב, אלא שהמוח שבראש, אשר שם משכן הנשמה, מתגבר על הלב ומסייע לצד הימין, וממילא על כן עיקר הלב הוא ליצר הרע. ועל זה אמר הרשעים ברשות לבן, והצדיקים לבן ברשותן" (נור הקודש שם).

19

מעלה זו שבה מותר האדם מן הבהמה, להיות המוח שליט על הלב, מומחשת גם בצורת יצירתו והילוכו בקומה זקופה: (א) שהראש עליון על כל אברי הגוף - לעומת הבהמה שראשה במפלס שוה ללבה וכל אבריה, (ב) שראשו זקוף אל על - לעומת הבהמה שראשה מושפלת ונוטה לארץ.

ושניהם ענין אחד הם, דעל ידי שהראש נתון במעלה עליונה, להיות מושל על כל חלקיו הגופניים, ממילא ראשו מגיע השמימה ואל מקומו שואף

זורח הוא שם לעניני רוחניות. והבהמה שגם ראשה אינה שכלי אלא חומרי כשאר האברים, ואין לה כח עליון לשלוט על רצונותיה, ממילא ראשה מושפלת כלפי מטה וכל מעיניה לארציות.

20

ממצרים לקבלת התורה

כזאת היתה דרגתם השפלה של ישראל יושבי מצרים ערות הארץ, כדבר שנאמר (שמות א ז): "ותמלא הארץ אותם", כלומר שנתמלאו בדברי הארציות טומאת ערות ארץ מצרים, להלך בנימוסה ולעבוד לאלהיה" (באר מים חיים שם). עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם, ונשא אותם על כנפי נשרים להתרומם בכת אחת עד למדרגה העליונה של "במורא גדול זו גילוי שכינה" (הגדה של פסח).

וידוע מספרים הקדושים (פרע"ח שער הספירה א, שער הכוונות פסח ג, ועין

אור המאיר בפרשתינו) דבהיות ולא הגיעו לידי כך בעבודה ויגיעה, בעלייה ממדרגת למדרגה, לא נתקיימה בידם, וממחרת הפסח חזרו ונפלו אל מדרגתם הקודמת, עד שספרו מ"ט ימים שבהם נודככו ונטהרו מקליפתם וטומאתם בעבודת הקודש, והגיעו למעמד הנבחר שם נאמר להם (שמות יט ה): "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ", "כל ארציות וגשמיות אשר אתם עוסקים, הכל לי לשמי, לכן בחרתי בכם לסגולה" (ליקוטי מהר"ל פרשת בא בפסוק קדש לי כל בכור).

21

בין פסח לשבועות

ע"כ כך באה מצות הכתוב (כג יא): "והניף את העומר לפני ה' לרצונכם ממחרת

השבת יניפנו הכהן", דהנפת העומר של שעורים מאכל בהמה מורה על חובת העבודה להניף ולהתרומם ממדרגת הבהמיות עד למדרגת אדם. כי "עיר פרא אדם יולד" (איוב יא יב), "שהוא נמשל

זו היא אפוא נקודת הבידור של חג השבועות זמן מתן תורתנו, כאשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו וחיי עולם נטע בתוכנו. בעוד שממחרת הפסח אנו עוד מקריבים מגחת שעורים ממאכל בהמה, כאילו אנחנו עדיין נבללים בטטיסטיקה של העולם הרחב, הרי שבימי הספירה אנו מתעלים ומתרוממים לדרגת אדם, ולא סתם אדם אלא אדם מורם מעם, ומתהפכים למציאות אחרת.

עם האמור יש בנותן טעם להנהגה מעניינת שאנו רואים אצל כלל ישראל, על כל עדותיו וחוגיו, שבברכת ספירת העומר מתלהבים ביותר ומברכים וקורים בקול גדול, יותר משאר המצוות שבתורה. לפי שבמצוה זו עוברים ומתעלים מן דרגת 'חי' אל דרגת 'מאבד', בכל יום ימי הספירה מתנערים מדרגת אחת של בהמיות ומתעלים לדרגת עליונה מסויימת של אנושיות, לכן בשעת קיום מצוה זו משמיעים ביותר את קול הדיבור, שבו משתקף ההבדל שבין אדם לבעל חי, אשר 'אתם קרויין אדם'.

בתיב (כג, ז) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי. ולהלן לאחר פרשת השבט כתיב (שס ד) אלה מועדי ה'. וז"ל מה הם המועדים אשר דיבר בהם הכתוב כאן. ומבאר החתם סופר (פרשתנו עמ' ס ד"ה דבר) שהמקדש יומו, היום והלילה כל כולו לה', הרי יום ההוא שבת ומועד לה'. ואין זה זמן קצוב, רק כל אימת אשר אדם מקדיש את היום והלילה כל כולו להשי"ת אז ממשיך עליו שם מועד. ורמז לדבר כותב החת"ס (ע"י גס נדרשות עמ' רפ) כי תורה לשמה גורס יחוד הוי"ה עם אדני, ותורה עם צ' השמות בגימטריא שבת. ויש להוסיף דאיתא נספרי קודש שיום ולילה הם צ' שמות אלו, ועל ידי שלימות היום והלילה

כולו קודש לה' על ידי זה מייחדים היחוד של צ' שמות אלו עם תורה, וממשיך על יום זה קדושת שבת ומועד. וזו הכונה שהימים אשר תקראו אותם מקראי קודש, בלילה יום שיהיה הם המועדים אשר הקב"ה חפץ בהם. ואח"כ ממשיך התורה למועדים שיש להם זמנים קבועים, אשר תקראו אותם במועד דייקא, אבל מקראי קודש אלו הנקראים מועדי ה' שייכים בכל יום שיהיה.

השפת אמת (תרמ"ז ד"ה ימי; תרנ"ג ד"ה נמדרש דין) מדייק שימי הספירה נקראים שבע שבתות, שיש להם שם שבת, כי לכל יום מימי הספירה יש שם שבת. ולאור דברי החתם סופר יש לפרש שימי הספירה הם ימים מיוחדים שנריכים שיהיו תמימים כל כולו להשי"ת, וכשהימים הם תמימים אז הרי הימים נעשים בשבת שבת ומועד. ויש לרמז אלה הם מועדי עה"א בגימטריא איר, כי חודש אייר הוא כולו מועד בשבתה זו של מקראי קודש, כי כל ימי אייר הם ימי הספירה אשר יש להקדישם כולו להשי"ת, שיהיו ימי תמימים.

ואל יחשוב האדם לעצמו שהרי כבר עברו יותר מחצי ימי הספירה, וכבר אי אפשר לקיים המצוה של תמימות, זה מעשה יצר, כל יום הוא דבר בפני עצמו, בפרט ימי הספירה שסופרים ימים יש לו לכל יום מספר מיוחד. ואיתא בעבודת ישראל (ליוס צ' דפסק ד"ה מיוס) על הפסוק עד ממחרת השבת וגו' תקפרו חמשים יום, דהיינו שעד יום האחרון אפשר לתקן כל החמשים יום, ועל ידי שנתהל מהיום והלילה שהימים יהיו תמימות, הרי יכולים לתקן כל ימי הספירה.

הלקח פרשת אמור והלבוב

ענין "ומן" הוא מתנה הכי טובה שיש לאדם, כל רגע הוא דבר הכי חשוב, ואם האדם משתמש בו ואינו הולך בטל אז הרגע נשאר בידו לעולם, ואם לאו אז רגע זה הולך לאיבוד. כתבו החוס' (צ"מ קט, ז ד"ה וספר) כי מלמד דרדקי שלמד טעות עם המינוקות נקרא פסידא דלא הדר מפני שבאותה שעה שלימדו שיבשים נתבטל לו לימוד של אמת. אבל בצבא צתרא (כא, ז ד"ה

ומקרי) הוסיפו בלשונם וכתבו שאותה שעה אין יכולים להחזיר לעולם. היינו שהתוס' כתבו שהזמן הנאבד הוא פסידא דלא הדר. וידועים דברי החידושי הרי"ם שאמר בערב יוה"כ לפרש לשון המשנה (אבות פ"א מ"ד) אם לא עכשיו אימתי, דהיינו שהעכשיו הזה אשר ישנו לפני האדם מעולם לא היה מאז צריאת העולם, ולא יהיה עוה"ס בכל הצריאה, והיינו (אם לא עכשיו, שאם לא ישתמש בעכשיו) אימתי יהיה לו זה העכשיו. וזהו לשון החוס' שאין יכולים להחזיר לעולם.

האמרי אמת זי"ע אמר על מה שנותנים לעון זהב לתת, כי צנוה שבעולם כשנותנים מתנה, העטיפה של המתנה אינה דבר חשוב כמו המתנה, רק שזה פחות יותר מעלם המתנה. וזה מה שמראים לתת השיבות של זמן, כי השעון מעוטף בזהב, הרי שהשעון עצמו שזה הרבה יותר מזהב, כי הזמן הוא דבר יקר מאוד הרבה יותר מזהב ומפנינים, ונריך האדם לידע השיבות המתנה ולא להיות בכלל מה שאמרו חז"ל (חגיגה ד, ה) איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו.

THE ORIGINAL OMER

In fact, there is one other place in the Torah where the term *omer* appears—repeatedly. Chapter 16 of *Chumash Shemos* describes at length the events which surrounded the falling of the manna and mentions, among other things, that the amount which fell each day was "an *omer* for each person." Indeed, if we look at that chapter in *Shemos*, we will notice something quite perplexing. The concluding verses of the chapter relate that Moshe was commanded to take a flask of manna and place it in the Holy of Holies next to the Ark, and that the Jewish People ate manna over the course of forty years. We could say that these final verses, fittingly, describe the "legacy" of the manna. However, after all this, the very last verse in that chapter reads:

And the omer is a tenth of an eiphah.

What an anticlimactic way to conclude a chapter! Is this piece of information, which seems to be entirely technical in nature, to be the enduring message regarding the manna? Would this definition not have been more useful earlier in the chapter when we were first introduced to the term "omer"? Why do these become the Torah's "parting words" for this section?

Apparently, the Torah wants us to take leave of this discussion in a state of vigilance and expectation; it is placing us, as it were, "on alert." We are being informed that the term the Torah uses to describe the amount of manna which fell—an *omer*—is actually a departure from the norm. The reason we are being told this is that if we should ever find the Torah again referring to a tenth of an *eiphah* as an "omer," we should realize that it is in order to link it back to the *omer* of manna which fell in the wilderness.

And, indeed, we do find this term again, in reference to the *omer*-offering in our parsha. Somehow, we are being told that this offering which we are to bring in the Land of Israel is a throwback to the time when the manna fell in the wilderness.

How?

THE PURPOSE OF THE OMER-OFFERING

Rav Yosef Tzvi Salant explains.² As we know, the nature and atmosphere of life in the wilderness was markedly different from how it would be once the Children of Israel crossed the Jordan River. Life in the wilderness was entirely focused on spiritual pursuits, with all our physical needs being taken care of in the form of manna from Heaven, water from Miriam's Well, and the protection of the Clouds of Glory. All of this would change once we entered the Land of Israel. Is that transition a positive one? After all, isn't a spiritual existence better than a physical one? Since Hashem's plan was to bring us into the land, the answer clearly is, "Yes." To live a physical existence while imbuing it and elevating it with spiritual values is, in fact, a greater achievement.

This is an exalted and lofty goal, indeed, and like many exalted and lofty goals, it is much easier said than done. It is very easy to enter the physical arena and simply get caught up in it, with any spiritual

ideas and perspectives becoming progressively sidelined and eclipsed by the ongoing involvements that are part and parcel of physical life. Inspiring ideas may simply evaporate and disappear over the course of time, leaving physical life with all its mundaneness—and, perhaps, much of its baseness.

What measures can be taken to help ensure that the Torah's ideas and ideals permeate and elevate life in the Land of Israel?

Clearly, this concern was part of what lay behind our very stay in the wilderness prior to our entering the land. This was a formative time, during which we were able to come face-to-face with many essential truths, such as where our sustenance really comes from, and instill these truths in our national consciousness. Finding our food on the ground each morning, having miraculously dropped from the sky the previous evening, left us in no doubt as to its Source. This recognition was reinforced and further embedded within us over the course of those formative forty years.

However, we must persist and ask: Once we move from the wilderness to the Land of Israel and our food begins once more to come out of the ground, is there any way to help ensure that we do not forget the lessons that we learned so well when it fell from the Heavens? How can we keep the perspective imbued by "the manna to which we had been accustomed?"

This brings us to the Omer-offering.

28

"THE FIRST OF YOUR REAPING"

The barley from which the Omer-offering is made comes from the first reaping of the year's produce.³ This is of utmost significance. After all the months invested in the year's crop, from the plowing and sowing which take place the preceding fall and through all that has happened since, the time when one finally comes to reap the produce is a special one indeed, and one's actions at that time are defining. By taking the first reaping and bringing it as a *korban*, we are, thereby, acknowledging Hashem as the Source of the harvest yield—no less than He was

the Source of the manna that fell from Heaven in the wilderness. This statement of recognition which accompanies the first reaping should serve to set the tone for our perspective on this idea throughout the course of the year. In this way, the Omer-offering indeed preserves and perpetuates the lesson first taught to us by the omer of manna in the wilderness, and, hence, its name is most aptly—"the *korban Ha'Omer*."

This understanding of the purpose of this offering will give us deeper insight as to the significance of its timing—the morrow of the first day of Pesach. Pesach is a time when Hashem's involvement in and control of the world was stunningly revealed and manifest for all to see. By

taking that day as the "launch" for the Omer-offering, which we bring on its morrow, we are demonstrating our awareness that the very same involvement which orchestrated our miraculous Exodus from Egypt is in play constantly in bringing blessing to our livelihood and wellbeing in the Land of Israel.⁴

The Day the Two Omers Met

In light of our discussion, it is fascinating to consider the Navi's description of the very first "morrow of the Pesach" in the Land of Israel, as described in *Sefer Yehoshua*:

They ate from the [new] grain of the land on the morrow of the Pesach... The manna ceased on that morrow when they ate from the grain of the land.⁵

These verses inform us that the Jewish People continued to eat manna after they entered the land, right up to the "morrow of the Pesach" when the omer is offered, at which point the manna ceased. The full significance of this confluence of events is that this transitional day served as the point where the omer of manna was "converted" and sublimated into the Omer-offering which would henceforth perpetuate its message.

30

Evidence of the crucial role that this recognition plays may be seen in the fact that the Torah actually forbids us to consume any of the new crop prior to the omer being offered, a prohibition known as "*chadash*."⁶ As if to say, until we demonstrate our awareness of where the year's crop comes from, we are not entitled to partake of it!

Bearing all of this in mind, we can well appreciate the statement of the Midrash, quoted in the beginning of this chapter, that it is in the merit of the mitzvah of omer that we inherited the land. The message of this offering is critical in making physical life in the Land of Israel a positive and purposeful experience—a "step up" from life in the wilderness.

31

DAYS AND WEEKS

The awareness represented by the *korban Omer* continues to express itself in the mitzvah that is initiated by that *korban*—the counting of the omer. In the days and weeks that link Pesach to Shavuot, we affirm our mindfulness of the omer's lesson, stating that we are such and such number of days "in the omer."

Moreover, this idea will help us understand something rather unusual about the count itself. As we know, it is a mitzvah to count both the days and the weeks of the omer. What is the meaning of this dual method of counting? Surely, anyone who has a rudimentary knowledge of arithmetic will know that "ten days" are also "one week and three days," and so on! Why do we express the number of days in that way as well?

The answer to this question, too, lies in the miracle of the manna, for that miracle also expressed itself in these two ways:

- * A daily miracle, where the manna fell from the heavens each morning.
- * A weekly miracle, where a double portion of manna fell every Friday, while on Shabbos none fell at all.

This "miracle within a miracle" further impressed upon us Hashem's ongoing supervision in providing for our needs. Therefore, the count which perpetuates the awareness of that miracle also assumes the dual form of both a daily and a weekly count!

A "DOUBLE PORTION" IN THE OMER-OFFERING

This idea can further help us understand an anomaly within the Omer-offering itself. The Torah commands that the Omer be accompanied by a sheep brought as a burnt-offering, which was itself accompanied by a flour-offering consisting of two-tenths of an eiphah.⁷ This is most unusual, for a Minchah-offering which accompanies a sheep is always one-tenth of an eiphah! Why, here, is it two?

The Be'er Yosef explains that since the Omer-offering corresponds to the miracle of the manna, the "double portion" of two-tenths in this Minchah-offering reflects the weekly miracle of the double portion of manna! Together with the one-tenth brought as the Omer-offering itself, these two offerings represent both expressions of the miracle of the manna.

CONCLUSION: READY TO RECEIVE

In addition to representing the key to successful living in the Land of Israel, the omer count serves every year to link Pesach and Shavuot—and for the same reason. A person's ability to receive the Torah will be directly affected by his perspective as to who is ultimately in control of his livelihood. As long as a person feels that his success rests solely with him, the best of his efforts and concern will be demanded by that realm, leaving little or none left for involvement in Torah study. Once a person realizes, however, that his livelihood is guided by Hashem, he will be free to engage in pursuing a livelihood diligently and responsibly on the one hand, and engaging meaningfully in Torah study on the other. This is what the Sages mean when they say: "The Torah could only be given to those who ate the manna."⁸ This means that the Torah

could only be entrusted to those who would devote to it the time and energy it justly requires, fully aware that their physical sustenance is provided for by Hashem. Thus, through counting the omer each year and re-absorbing the message of the manna, we make ourselves ready to receive the Torah on Shavuot.

35

רבה, וגם ירע לבבו להפריש צדקה מממונו ולתת מתנות כהונה ומתנות עניים, וכיוצא בזה הרבה (עי' לעיל ריש פר' צו עמ' כד-כו), לפיכך באה מצות העומר כהכנה והקדמה לקבלת התורה, להשריש האמונה בהשגחתו ית' שהכל בא מאתו ומידו נתנו לנו. ומפאת זה תלטה התורה ספירת ההכנה וההשתוקקות ליום מתן תורה בהקרבת העומר ואיסור חדש.

36 אהל ספר ויקרא משה תרלט

ב] והנה בטעם מצות ספירת העומר כתב בעל 'ספר החינוך' (מצוה שו) וז"ל, ומפני כן, כי היא (התורה) כל עיקרן של ישראל ובעבורה נגאלו... נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות כנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישואף צל, וימנה תמיד מתי העת הנכסף אליו שיצא לחרות, עכ"ל.

ברם ה'ספורנו' (פסוק ה) כתב טעם אחר למצוה זו, וז"ל, והתחיל דבור חג השבועות מן העומר כי מאז מתחיל קציר בעומר, וספירת השבועות שהם מענין חג הנקרא חג קציר, וחג השבועות שבו ניתן הודאה לא-ל יתברך, כי אמנם מכוונת הרגלים הם התפילה וההודאה, כמו במועד חדש האביב התפילה לא-ל על האביב וההודאה על החירות. ובהיות כי הצלחת הקציר תהיה כפי מזג הזמן מתחלת האביב עד הקציר כאמרו "שבעת חקות קציר ישמר לנו"⁷⁹, היה העומר הודאה על האביב כמקריב ביכורי השדה לבעלים, והיה הקרבן עמו לתפלה על העתיד והיתה הספירה זכרון לתפילת יום יום, והיה חג הקציר הודאה על טוב הקציר וחג האסיף על טוב האסיף, עכ"ל⁸⁰.

שערי ראיית אמונת טוביה

ונראה לענ"ד בהקדם מה שכתב בכתב סופר [החדש] (פרשה זו) על אמרם ז"ל במדרש (ויק"ר כח, א) דבר אל בני ישראל וגו' והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן (כג. י) היא הוא דכתיב (קהלת א, ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, כי ענין הבאת העומר ראשית הקציר אל בית ה' ואיסור חדש עד להקרבת העומר הוא להורות שהכל מידו ית', והשתדלות האדם לא יועיל כלום בלי עזר אלקי ממעל - כמבואר בחינוך (מצוה שב-שג) שהוא כעין מה שאמרו חז"ל (ברכות לה) אסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כי טרם נהנה משום דבר בעולם צריך להראות שכל מה שיש לו בא לו ממנו ית' הון ומפרנס בהשגחה פרטית מקרני ראמים עד ביצי כנים, ולא כוחו ועוצם ידו עשה לו את החיל הזה, כך אסור ליהנות מהתבואה החדשה עד שמקריב מזה תחילה קרבן לה' שנתנה לו, וכן כתב החינוך בשרוש

וטעם כמה מצוות, כדוגמת ערלה ונטע רבעי (מצוה רמו-רמוז), הבאת ביכורים (מצוה צא) ונתינת ככור בהמה לכהן (מצוה יח), שענין כולם לעורר לב האדם בתחילת מבחר פירותיו החביבים עליו ביותר, לזכור ולידע כי מאתו ב"ה יגיעו לו כל הברכות בעולם, ואין לו לאדם דבר בעולם רק מה שיחלק לו השי"ת בחסדיו, כמו שאמר הכתוב (דה"א א כט, יד) כי ממך הכל ומידך נתנו לך, ועל דרך זה הוא גם ענין מצות תרומה (מצוה תקז), שיפריש האדם קצת מהפירות לשמו ב"ה טרם יגע ויהנה מהם, כדי לזכור את הבורא על הברכה אשר ברכו, עיין בדבריו בכל המצוות הללו - וזהו שאמרו ז"ל בענין העומר הה"ד מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, כי זה ממש תכלית מצות העומר, לבוא מכוחה לידיעה והכרה שכל פעולות האדם אין בהם שום יתרון ותועלת, כי לא העמל והיגיעה מביא הפרנסה, אלא הקב"ה הוא הוא הון ומפרנס לכל ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא.

34

ה' יחיה האדם - ולזה עתה בכואם אל ארץ נושבת, כאשר פסק המן, מזהיר משה את ישראל והבאתם את עומר, עומר אחד מכולכם, שע"י זה ימשיכו להכיר שהכל מהשי"ת, ולא עוד אלא שאינו של חטים אלא של שעורים, להורות שאפילו דבר שאינו חשוב, כדוגמת שעורים שהוא מאכל בהמה, ג"כ לא יועיל עבורו פעולות האדם בלי סיוע ועזר מהשי"ת הנותן לחם לכל בשר, עכ"ד.

ונ"ל אשר בזה יבואר מה דאיתא עוד במדרש (ויק"ר שס, ו) לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שעל ידי מצות העומר זכה אברהם לירוש את ארץ כנען, ולכאורה יפלא מדוע נתלה ירושת הארץ דוקא בזכות מצות העומר, אכן לפי האמור מובן, כי תכלית ירושת הארץ היא להגיע שם להרגשת השגחת הקב"ה, כמו שנאמר (דברים יא, יב) ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה וגו', ועל ידי מצות העומר זוכים להרגשה זו, ממילא נעשים מוכשרים לירש את הארץ.

ונראה אשר מפאת כן מצות העומר, קצירתו הנפתו הקרבנו וספירתו, הוא ממחרת השבת, תיכף אחר יום ראשון של פסח, כי זה היה עיקר תכלית נסי יציאת מצרים ונפלאותיו, וזה תכלית הסיפור ביציאת"מ בכל שנה, לבוא ע"י זה לאמונה שלימה בהשגחה פרטית, כמבואר בפ"י הרמב"ן ז"ל על הכתוב (שמות כ, ב) אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ובארחות חיים להרא"ש ז"ל (אות כח), ולזאת באה תיכף לאחר מכן מצות העומר שענינה להשריש אמונה זו, שהכל מאתו ית', לא רק הנסים והנפלאות, אלא גם כל הענינים התדירים שבני אדם מורגלים בהם, כולם אין בהם טבע ומקרה, רק הכל בהשגחה פרטית מאתו ית' שעשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

וכל זה הוא הכנה שרשית ועיקרית לקבלת התורה, כי רק מתוך אמונה איתנה בהשגחת ה' והכרה ברורה שהכל ממנו ית', יכול האדם לקבל התורה כיאות, ללמוד ולעסוק בה בהתמדה וללמדה לבניו אחריו, בלי לדאוג כ"כ לפרנסתו ופרנסתם, וכן לשמור ולעשות ולקיים את כל מצוות התורה, בלי לחוס על יגיעו וממונו - כנראה להעמיס זאת בכוונת המדרש בפרשתינו (ויק"ר כו, ב) מי קלט לפני עד שלא נתתי לו נשמה, מי מל לשמי עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזווה עד שלא נתתי לו בית וכו', היינו שא"א לבוא לקיים מצוות אלו עד שאין יודעים ומכירים שהקב"ה הוא הנותן כל אלו - משא"כ בהעדר הרגשה זו יקשה לאדם לקיים המצוות, כפרט אותן שיש בהם חסרון כיס והוצאה

והנה הנביא ירמי מוכיח את ישראל - "ולעם הזה היה לב סורר ומורה סרו וילכו. ולא אמרו בלבכם נירא נא את ה' אלקינו הנתן גשם וירה ומלקוש בעתו שבעת חקת קציר ישמר לנו" (ה-כג,כד). הנביא צועק, היאך יתכן שבשבעה שבועות אלו שכל הפרנסה של כלל ישראל תלויה בהם, לא התעוררו כפי הצורך לתפילה.

משמעות הענין הוא, ששבעה שבועות אלו צריכים להיות מחייב גדול להתעוררות תפילה להקב"ה, מאחר שכל עתידם תלויים בהם, והפחד הגדול מפני עתידם היה צריך לזעזע את ליבם, וזהו שכ' הספורנו בטעם הספירה שהוא "לזכרון לתפילת יום יום".

עד דורו של ירמי אכן עיני ישראל היו נשואות לשמים בשביל פת לחם, ומחמת צורך זה היו מודים על העבר ומתפללים על העתיד, וחזיון ענין זה נעשה ע"י מצות ספירת העומר, אך במשך הדורות נתרופף ענין זה, ועל זה ה' ירמי מוכיח בשער ונוהם את זעקת ליבו על כי ליבם של ישראל הפך ללב סורר ומורה.

הרי לן ב' טעמים למצות "ספירת העומר", שיטת "החינוך" שהספירה היא לקראת קבלת התורה, ושיטת הספורנו שהיא חזיון והתעוררות לאמונה בכורא עולם שהוא זן ומפרנס לכל.

אולם דבר נפלא נמצא בדברי האבורה' אשר ארכבי אתרי ריכשי, וחבר ב' טעמים אלו יחדיו, וז"ל, מפני שהעולם בצער מפסח עד שבועות על התבואות ועל האילנות כדאיתא בפרק קמא דראש השנה וכו', ולפיכך צוה הקב"ה לספור ימים אלו כדי שזכור צער בעולם ולשוב לו בלבב שלם, ולהתחנן לפניו לרחם עלינו ועל הבריות ועל הארץ שיהיו התבואות חתוקנים שהם סיבת חיינו כי אם אין קמח אין תורה, וזה מה שאמר ירמיה הנביא וכו', עכ"ל.

כלומר, עיקר העיקרים ותכלית העבודה הוא עסק התורה, והצפייה והתשוקה של ימים אלו נסובה אודות הענין של קבלת התורה, אך מכיון שעבודתנו בעולם הזה היא בשילוב צרכינו הגשמיים, אלא שמשולבים הם זב"ז כי גם הגשם משועבד לרוחניות, וכמו שהביא האבורה' ש"אם אין קמח אין תורה", ולכן גם הצורך של קיומנו הגשמי מוסיף יריאת ה' בליבנו, כי עינינו נשואות לשמים שיסופקו צרכינו, ולכן תקופה זו משמשת עבור הכנה לקבלת התורה גם מצד היותה עונת הקציר, והיראה המתעצמת בעקבות תקופה זו גם היא ה'כלי קיבול' לקבלת התורה, כדכתיב "ויאמר משה אל העם אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים, ובעבור תהיה יריאתו על פניכם לבלתי תחטאו" (שמות כ"ז), וכמ"ש חז"ל "שהתורה ניתנה באימה וכיראה וברתת וביזע" (ברכות כב ע"א) 81.

ג] והנה בספר הכתב והקבלה (כג-יא) כ' שיש משמעות לחיבת "עומר" ענין של השתעבדות, עשה"כ שנאמר בפרשת יפת תואר "לא תתעמר בה", ומנחה זו מסמלת את ההשתעבדות לה' ולמצוותיו וז"ל, ... שאנו מודים בעומר התנופה ההצלחות הזמניות אינם לתכלית עצמותן כ"א להיותן אמצעים המביאים אל תכלית האמתי להחזיק את ידינו להיות פנויים לעבודת ה'. ובחזנת ותדע מזה ג"כ המכוון בענין ספירת העומר, אשר יקשה על הדעת מאד, שתקנו לנו מחקני הברכות לברך "וצונו על ספירת העומר", וכן נוסח ספירת הימים והשבועות שבידינו שהוא קשה המכוון ע"ד הפשט בלשון, היום כך וכך בעומר, מהו המכוון ממנו, לספור שעברו כך וכך ימים מן היום שהיה ראוי בזמן הבית להקריב מנחה שהיתה שיעור מדה מדה עומר. אמנם לפי המבואר כמ"ש שאין טעם הנחת שם עומר על שיעור המדה לכד וגם ענין ההשתעבדות נכלל בו, לשונות אלו מיושבים ג"כ, כי כל הימים שמפסח ועד עצרת הם באמת

מי הכנת ההשתעבדות, להיות מוכשר וראוי אל ההשתעבדות האמתי והוא יום מתן תורה, אשר לתכליתו היתה היציאה ממצרים כמ"ש "בהוציאך את העם הזה ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", והימים האלה נקראו ימי העומר, ירצה ימי ההשתעבדות וכו', עכ"ל. תכלית ירידת המן במדבר בכל יום, היתה לשעבד את לבן של ישראל לאביהן שבשמים (כמבואר במס' יומא), וה'עשירית האיפה"ן מן, שכל אחד לקח לעצמו, קראו לה "עומר", כיון שזה מה שגרם לבני לשעבד את לבם לאביהם שבשמים, וחיבת "מן" פירושו הוא "השתעבדות" וכש"ן.

ולחומר, הרי שהימים שבין פסח לעצרת, הם ימים של השתעבדות... ימים של ספירת "העומר", וכשסופרים את הימים, הביאור הוא, שסופרים כמה ימים עברו עלינו בהם הצלחנו להשתעבד לקב"ה, וכמה הכשרנו את עצמינו לקראת קבלת התורה.

הצלחת האדם בכל דבר תלויה בתפילה

ובאמת הצלחת אדם בכל פעולה מפעולותיו, תלויה בתפילתו, וכפי שכתב החזון איש (סוכו אגרות ח"ג, קטא), "התפילה, אם שהיא מצוה מעשית אצלנו, אחרי שערכו לנו אנשי כנסת הגדולה נוסח ערוך ומסודר בלתי משתנה. הנה אמנם היא מצוה עיונית בעיקרה וחובת הלב, וכל שלא יצא חובתה מצד הלב לא עשה גם במעשה מאומה, שאין תפילה אלא עבודה של האדם, כמו שכתוב (תענית ב) "ולעבדו בכל לבבכם - איזו עבודה שהיא בלב הוא אומר זו תפילה", הנה עבודה בכל לב שנדרש מן האדם לפני בוראו יתברך היא התפלה. אין לו לאדם שעה אחת בעולמו שחפציו השלמו ותאוותו בידו, אלא הוא תמיד כמשתדל לבקש את החסר לעמלו וקיומו, וכדורף להציל מעל ראשו צבא הפגעים אשר יתירוהו לבקרים. - ואם אחרי חוזק החפץ ושקידת ההשתדלות ישכח את יוצרו, אדון כל המעשים ומחולל כל המאורעות, ואשר בלעדו לא יועילוהו כל המעשים ולא יעורוהו כל הכנותיו, היסכנו תפלותיו, כשהם אוצר של מלים צפצופ הפה? הזו מצוות תפילה, לכבד בפה והלב רחוק? הלא יספות חטא על פשע".

והמשיך החזון איש וכתב, "אמנם אחרי ההשתדלות והשקידה, קנייני האדם במעלות הנפש כקניינו בעושר ורכוש, שאמרו חז"ל "מה יעשה האדם ויתעשר, יבקש ממי שהעושר שלו", כן בעושר הנפש, ישים האדם פניו מיד ליוצרו שיחוננו ויבינהו בתבונת התורה, וכמו שתקנו אנשי כנסת הגדולה בתפלת שמו"ע ברכה על הדעה, ובתפלת אהבה רבה, ובקדושה דסדרא, ובבקשת אלקי נצור אחרי התפלה, ובברכת בריך שמיא, ובעוד מקומות, ועל האדם לזכור ולהתפלל תמיד מקרב לב".

ומבואר בדברי החזון איש, שכשם שהצלחת מעשים גשמיים תלויה בתפילה, כך גם קניית קניינים רוחניים אינה יכולה להיות מבלי תפילה, ועל כל דבר צריך "יבקש רחמים".

וביערות דבש (דרוש ה) כתב, "בדוק ומנוסה, אם יתפלל אדם שחרית וקריאת שמע ככוונה, בו ביום יזכה לדבר מצוה ויצליח בעסקיו. ואף שלשעה יחשוב שאינו, בסופו ימצא שכן הוא, ואין צורך לומר שיצליח בו ביום בתורה ומצוה גוררת מצוה וכן להפך. - אוי לי על שברי, בעת שאיני מתפלל ככוונה כראוי, כל היום אין שמועתי בתורה מכוונת, וקריעים אלבישי. ולהפך, אם אזעק ואשווע לה' מקירות לבבי בתפלה לחונני דעה כי דלותי עד מאוד בעונותינו הרבים, אף הוא ירחם עלי להאיר עיני בתורתו".

אנו רואים אדם שהיה הגדול בדורו, עילוי עצום, והוא מעיד על עצמו שביום שאינו מתפלל ככוונת הלב כראוי, כל היום אין שמועתו מכוונת. שלעולם אין האדם יכול להצליח במאומה בלא תפילה.

והמשיך ביערות דבש וכתב, "ולכן עם נבון וחכם, אל תאמרו הא דעדיף זה מחבירו לרוב שכלו ועוצם חכמתו ובינתו, לא כן הוא, שקר נחלתם, רק מתת ה' הוא כאשר נוחיל טובו וחסדו הגדול ברוב תפילה ותחנונים. ואין לך דבר שמזכה לאדם להשיג ישרות התורה ולפענח מצפונים בדרכי יושר ואמת, אלא להתפלל לה' בדמע שישוב וירחמנו, כי קל שומע תפלה הוא וקרוב לכל קוראיו באמת".

בתפילה האדם מראה אמונתו שאין למי לפנות מבלעדי ה'

כתב המבי"ט (מוכא בספר נתיבות אמונה ח"ב, עמוד כא), כי כוונת התפילה היא להראות שהאדם מכיר שאין לו כלום מעצמו, וכל אשר לו, מהחל ועד כלה, אינו שלו, ושאר מי שיכול למלאות את חסרונו מבלעדי ה' יתברך.

והרגשה זו צריכה להיות לאדם בין בעניינים גשמיים ובין בעניינים רוחניים, אלא שכתב רבי אהרן קוטלר זצ"ל (משת רבי אהרון ח"א עמוד צט), שבצרכי גשמיות, על האדם לבקש מעט ולהרגיש שקיבל הרבה, ואילו בצרכי רוחניות על האדם לבקש הרבה, ובין כך ובין כך על האדם להבין ולהרגיש שכל מה שניתן לו הוא חסד גמור ונדבה מאת ה'.

וכאשר האדם מתבונן בכך שאין לו יכולת לקבל כלום ממקור אחר, אלא אך ורק מידו של הקב"ה, הרי שכשהוא בא להודות על מה שקיבל, הודאתו מתחזקת וגדולה יותר, והוא מפרט הודאתו על כל פרט ופרט שקיבל, וכשם שהאדם הזורע תבואה, ומתפלל בכל ימי החורף על ירידת הגשמים, ועל גידול פירותיו ותבואתו כראוי, ואחר כך בימי הקציר הוא מודה על השפע שניתן לו מן השמים, על ביכורי הפירות, על הקצירה, על האסיפה, וכל זאת מתוך הכרה שבלי מתנת ידו של ה' אין לו כלום. - כך יש לכל אדם לנהוג לענין הקניינים הרוחניים שלו, להתפלל תמיד להשיג עוד ועוד, ולהודות הודאה רבה על כל שלב ושלב שמתעלה בעבודתו, והכל מתוך הכרה שבלא מתנת ידו של ה' לא היה משיג כלום.

ידוע בשם הש"ה הקדוש, שחג השבועות הוא יום הדין על התורה. ועיקר הדין הוא לבחון מהו היחס של האדם לתורה, כמה הוא מחובר אליה.

ולכן ההכנה לזה היא על ידי תפילה והשתוקקות לקבלת התורה, שבוה האדם מראה כמה היא חשובה לו, ושחייו אינם חיים מבלעדיה.

וכן ניכר דבר זה על ידי שהאדם מודה על התורה שקיבל, שבכך ניכר כמה זה דבר חשוב עבורו. וכעין מה שכתב **הסבא מקלם** (חכמה ומוסר ח"ב עמוד נח) לענין הודאה על התפילה, שהקשה, מדוע אומרים לאחר התפילה "עלינו לשבח", והרי כבר בתפילה עצמה מזכירים שבחים רבים והודאות רבות, ומה הענין לסיים שוב בדברי שבח. וביאר, משל למה הדבר דומה, לשני בני אדם היוצאים מבית הגביר, אחד נותן תודה, והשני אינו נותן תודה, הרי נבין שזה שהודה קיבל טובה מן הגביר ולכן הודה לו, והשני לא קיבל טובה ולכן לא הודה. וכמו כן גם אנו, כאשר אנו יוצאים מבית הכנסת, אנו באים להראות בהודאתינו, שקיבלנו טובה רבה בתפילתנו, ושאונו שמחים שיש לנו פטרון כזה אלקי השמים ואלקי הארץ שאנו יכולים לקבל ממנו שפע בלי גבול.

שיחות לספר ויקרא

יש לומר, שדין ספירת-העומר שונה משאר מצוות-התורה. מדוע בקידוש, בברכת-המזון, בקריאת פרשת "זכור" ועוד ועוד, דינו של השומע כדין העונה בפיו, ואילו כאן, חייב הסופר להוציא את המילים בפיו-שלו?

ספירת-העומר: הכנה אישית מאוד

— יתכן לומר, שאכן לא בכל עניין שייך שאדם יוציא את חבירו ידי-חובה. הכלל האומר: "שומע — קעונה", נוהג בנשואים בהם יש לומר דבר-מה, שעיקרו בתוכן הרעיוני של המשפט או הברכה הנאמרים. אדם המברך את ה', וחבירו שומע ומביע את הסכמתו בעניית "אמן" — נחשב הדבר כאילו העונה עצמו בדרך. ההבדל ביניהם, מתמקד רק בפעולה החיצונית של ההוצאה בפה, אותה ביצע רק אחד מהם.

מה שאין-כן בספירת-העומר. לניעונו-השפתיים שדביבור זה, יש תפקיד מיוחד ובלתי שיגרת: טיהור והכנת הסופר למתן-תורה. וכך אמנם יש האומרים לאחר הספירה: "אתה צייתנו...לספור ספירת-העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו"; ומקור הדברים ב"זוהר" (ג, צז.): המקיש בין "ויספרתם לכם", ל"ויספרה לה שבעת ימים" האמור ב"זוהר" (ויק' טו, כח). שבעת שבועות-הספירה, כמוהם כשבעת ימי-הטהרה שסופרת המתקדשת מטומאתה. בספירה כזו — אין האחד יכול להוציא את חבירו ידי-חובה. כל אדם הנו מהות נפרדת וייחודית, בחינה מיוחדת לעצמה; לכל-אחד, סיגים מיוחדים לו שדבקו בנפשו בשל מעשיו, וכיצד תוכל ספירת החבר וזיכוך נפשו-שלו, לסייע בתיקון נפשו של רעהו?

והם הדברים, באשר למעלות-הנפש בהן זוכה האדם באמצעות הספירה: בנוסף לטיהור האדם מן השלילה שבו, מְכִינה אותו הספירה לקבלת התורה באמצעות פיתוח החיוב שבו; גילוי תכונות-נפש הטמונות במסתר-לבו, וחיוזוק מעלות חיוביות הנמצאות דווקא בו. ולמרות שאיננו רואים את השוני שבספירה, וכולם סופרים ואומרים אותו מילים בדיוק — אבל לפני יודע-מחשבות גלוי, כיצד אותה ספירה זקה, מתקנת אצל כל-אחד עניין שונה; מטפחת פינה בנפש, שדווקא הוא זקוק בה לשיפור ולהתחדשות, לקראת מעמד סיני שאנו שבים אליו מדי שנה.

הכנה מיוחדת — לתורה מיוחדת

ואכן, ההכנה למתן-תורה שונה מאדם לאדם — מפני שגם התורה הניתנת, שונה מאיש לרעהו. בתום תקופת ההכנה של ימי-העומר, יקבל כלל-ישראל תורה שלא שבעים פנים לה בלבד — אלא שישים ריבוא פנים לה. כל-אחד מקבל בשבועות את התורה המיוחדת לו, ולו בלבד. ולפחות לפירוש אחד, "ותן חלקנו בתורתך" (מברכות תפילת שבת ומועד) היא תפילה שנוכה להשלים את החלק המיוחד לנו בתורה; את התורה בעלת הגוון המיוחד במינו, שקיבל כל איש מישראל.

שהימים שסופרים הם כנגד המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם. בימים אלו צריך לבנות את קנייני התורה.

ובאמת זו הערה גדולה מדוע לא כתוב מפורש מה הוא תוכן ימי הספירה.

ונראה לומר בזה בהקדם דברי המשנה (עוקצין סוף פ"ו): "עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות, שנאמר 'להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא'. "יש" בגימטריא ש"י, ואם כן הקב"ה ינחיל לאוהביו ש"י עולמות.

ויש לדקדק, הרי בפסוק כתוב "להנחיל אוהבי יש", אבל לא כתוב את מה הקב"ה ינחיל, ומנין ידעו חז"ל לקבוע שהכוונה היא לעולמות? אולי הכוונה היא לש"י אוצרות של כסף, או של זהב, או של נהרות אפרסמון? מנין ידעו חז"ל שהקב"ה ינחיל לצדיקים עולמות דוקא?

ונראה, שבכל מקום הרגילות היא לדבר כפי המטבע שהוא עובר לסוחר באותו המקום. למשל: כשאדם נכנס לחנות באמריקה ואומרים לו שחפץ מסויים עולה כך וכך, הרי שברור ומובן מאליו שהסכום הנקוב הוא בדולרים. בישראל, כל אחד מבין שהסכום שנוקבים בו הוא בשקלים, באנגליה בלירות שטרלינג ובצרפת בפרנקים. בכל מקום מדברים לפי המטבע העובר לסוחר באותו מקום.

ומעתה, מהו המטבע "העובר לסוחר" של התורה? השפה של התורה היא: עולמות! כי מהי בעצם תורה? תורה וקודשא בריך הוא חד הוא, ולקב"ה כביכול אין שפה אחרת. אנו מכירים את הקב"ה דרך העולמות, ועולמות כוללים הכל, ומעתה כאשר התורה אומרת שלוש מאות ועשר (ש"י), פשוט הדבר שהכוונה לעולמות, כי השפה של תורה היא בעולמות.

ממילא, כאשר נשאלת השאלה, איזה מנין מונים ואיזה ספירה סופרים בספירת העומר? התשובה היא, מונים ימים. אבל איזה ימים? ימים של הקב"ה. והיות זה אלקים אמת והוא לבדו אמת ואין חוץ ממנו יתברך, אם כן בהכרח שהימים האלו שמונים הם ימים של יחוד ה'. לא צריכים להסביר את זה, כמו שלא צריכים להסביר לנכנס לחנות באמריקה שהסכום הנקוב הוא בדולרים. כן פשוט שימים אלו צריכים להיות מיוחדים לשם ה'.

מה יש בעולם? יש רק ה' יתברך, יחוד ה'. והיות יחוד ה' הוא כל המציאות, אם כן אלו הם הימים של הקב"ה, ואלו הם הימים שצריכים לבנות. ארבעים ותשעה ימים שבהם יתבטא בכל מעשינו יחוד הש"י.

ארבעים ותשעה ימים של יחוד ה'

מהי המשמעות של המספר ארבעים ותשע?

בפשטות זהו ביטוי של שבע כפול שבע. ומהו שבע? ביטוי לשבעת ימי בראשית, ימי בריאת טבע העולם. ומדוע שבע כפול שבע? כי השבע הראשון הוא רק החיצונית של העולם.

בשבעת ימי הבריאה כבר יש את הציור החיצוני של שמים וארץ; מאורות, חיות ובהמות, דגים, עופות ושבת. יש עולם וזהו שבע. אבל שבע כפול שבע פירושו שיש עומק בעולם, וזו התורה.

עומק פירושו שהעולם אינו רק תמונה או ציור בעלמא. תמונות וציורים מסתירים ומזייפים את האמת שמתחתיהם. למשל: ציור של רבי עקיבא איגור זצ"ל לעולם לא יתן תמונה אמיתית לדמותו הקדושה וחסהורה. וכך בבריאה, שבע זה הציור החיצוני של כל מעשה בראשית, אבל בלי התורה, זה עדיין בלי תוכן ופנימיות. ואילו שבע כפול שבע זה התוכן הפנימי העמוק של העולם.

● כאשר מתקרבים לחג השבועות, עלינו לבנות אדם עם תוכן. לא להסתפק בכך שנצטייר בתמונת ברתורה, אלא שנשיג בנין פנימי אמיתי של ברתורה. והו המובן של שבע כפול שבע, לבנות לא רק את התמונה של האדם אלא את האדם עצמו.

וביתר ביאור להבין הענין של שבע כפול שבע, הנה שבע הוא שלימות, וכיון שאנו רוצים שהשבע יהיה בו תוכן ועומק ולא חיצוני בלבד, א"כ צריכים אנו שכל חלק מחלקי השבע יהיה גם כפול שבע, וזוהי השלימות הגמורה, שהשבע הוא מושלם מכל צד, שבע כפול שבע.

* "שבע שבתות תמימות תהיינה". צריך שהבנין יהיה תמים, שלם. אסור להחסיר אפילו יום אחד. כי אם חסר יום, אחד אולי יש לו איזה בנין, אבל זה כמו אדם שרח"ל יש לו חור בלב.

ספירת-העומר עניינה לבנות את היחוד, שיהיה מיוחד לה' יתברך לבדו, ושכל חלקיו יהיו תמימים בשלימות הארבעים ותשעה יום לקראת מתן תורה.